

XI. ULUSLARARASI SAHNE SANATLARI MÜZE - KÜTÜPHANELERİ KONGRESİ

Ahmet BORCAKLI

Millî Kütüphane Müzik - Tiyatro
ve Güzel Sanatlar Şube Müdürü

3. kez katıldığımız (SIBMAS)'ın (Section Internationale des Bibliothèques Musées Arts du Spectacle) 8-15 Eylül 1974 tarihleri arasında Danimarka'nın Kopenhag şehrinde toplanan XI. Uluslararası Sahne Sanatları Müze - Kütüphaneleri Kongresi'ne, Devlet Bakanlığı ve Kültür Müsteşarlığımız'ın tasvipleri sonucu, Türk Delegesi olarak gittim.

Daha önce yapılan iki kongre'de «Karagöz» ve «Türk Sahnesinde Müzik» konularındaki bildirimimizi sunarak büyük ilgi görmüştük. Bu kez Kopenhag'da yapılan toplantıya da yine içtenlikle davet edilmiştik.

İki yılda bir, her defasında ayrı bir ülkede, değişik bir konuyu derinlemesine ele almak üzere toplanan Kongre'nin bu defaki teması «Sahne Sanatları ve Dokümantasyon» idi.

Basılı ve İngilizce - Fransızca olarak gönderilen 1. Sirküler şu hususları kapsıyordu :

Birinci sirküler :

XI. Uluslararası Sahne Sanatları Müze - Kütüphaneleri Kongresi 8 - 15 Eylül 1974 tarihleri arasında, Kopenhag'da (Eski kraliyet Tiyatrosu) şimdiki Danimarka Tiyatro Müzesi'nde, Christiansborg Ridebane 18 de toplanacaktır.

Konu :

Sahne Sanatları ve Dokümantasyon : Koruyucu Enstitüler ile Yorumcu - Araştırmacı ve Öğretim'le ilgili Kurumlar arasındaki ilişkiler.

Bildiriler, sahne sanatlarını ilham eden müzelerin ve kütüphanelerin sunduğu imkânları açıklayan konularda olmalıdır. Bu olanaklar, kitap-

lar, resimler, sergiler, manyetik bandlar şeklinde olabileceği gibi, bir koleksiyon'un nasıl garanti edilebileceği ve devamlı korunabileceği, müze - kütüphanelerin sunduğu imkânlarla dikkatin nasıl çekilebileceği gibi hususlar olabilir.

Serbest Bölüm :

Bildiriler, belirtilen konular dışında da olsa, kabûl edilebilir.

Bildiriler :

Kesin bildiri başlıklarının, Kongre Sekreterlik Ofisine 1 Nisan 1974 tarihinden önce bildirilmesi, konferansçılardan rica olunur.

Kongre'nin dilleri :

Her dil geçerlidir. Fakat Kongre'de yapılacak tartışmalar ve yayınlar bakımından, bildiri metinleri'nin İngilizce veya Fransızca olarak gönderilmesi, metinlerde kullanılmayan diğer bir dilde'de, bildiri'nin özetinin verilmesi, sürenin 20 dakika olarak sınırlandırılması, bildirilerin hangi teknik araçların yardımı ile sunulacağını belirtmesi, konferansçılardan ayrıca rica olunur.

İkinci Sirküler :

Kongre'nin organizasyonu, programı, delegelerin ağırlanması, temsilciler, resmi kabûl ve geziler ile ilgili ayrıntılı ve gerekli bilgileri kapsayacak olan ikinci sirküler, 1974 Nisan ayı içinde dağıtılacaktır.

Haberleşme :

Her türlü bilgiyi edinmek için, lütfen aşağıdaki Kongre Sekreterliği adresine yazılı olarak başvurunuz :

Mrs. Eva STEINAA - Library of the Museum of Decorative Art, 68 Bredgade DK 1260 Copenhagen K, Denmark (Danimarka).

Yetkili makamlarımızca Kongre'ye katılmam tensip buyurulduktan sonra, sunmayı düşündüğüm bildirimim hazırlıklarına başladım. Konu olarak «Türkiye'deki Antik Kalıntılar'da Verilen Temsiller» i seçmiştim. Bu konu gerek Kongre'nin istediği temaya ve gerekse Türkiye'mizin tarihi ve turistik hazinelerini dünya'ya tanıtmaya uygun düşüyordu. Fakat Kongrenin toplanmasına birkaç ay kala, Türk Kıbrıs Barış Harekâtı başlayınca, Helenistik ve Romalılar devirlerine değinen bu konuyu, Türk ka-

mu oyunun duyarlılığı nedeniyle, işlemeyi sakıncalı bulduk. Daha sonra «Mehter» konusunu ele almak istedim. Zamanın dar oluşu ve gerekli doküman'ın bulunmasındaki güçlük böyle bir çalışmayı engelledi. Bunun üzerine, Kongre Sekreterliği'ne, Türk ve İtalyan eserlerini kapsayacak olan bir şan konseri vermek teklifinde bulundum. Ve buna eşlik edebilecek bir piyanistin bulunup bulunamayacağını sordum. Bu teklifimi prensip olarak kabûl ettiklerini, ancak konserin 35 - 40 dakikayı aşmaması gerektiğini ve bir piyanist'in bulunabileceğini bildiren haberi alınca, hemen programda yer alacak eserlerin fotokopilerini Kongre Sekreterliği'ne postaladım.

Kongre'nin programı daha önce kararlaştırıldığından, konserim için kesin bir tarih ve saati, yazışma ile saptamak mümkün olmadı.

8 Eylül 1974 Pazar günü Kopenhag'a gittim. Aynı günün akşamı Kongre'ye kaydımı yaptırdım. Fakat ancak 10 Eylül günü Konser'imizin tarihi ve saati belli oldu. Bana eşlik edecek olan Hollandalı piyanist Jaap Hoepelman ile de aynı gün tanıştım. Daha önce başvurulmuş piyanistler, Türk müziği'nin değişik niteliklerine kısa zamanda adapte olamayacakları gerekçesiyle çalmayı reddetmişler. Yeni piyanist Hoepelman da partilerin zor olduğunu söylemekle birlikte eşlik etmeyi kabûl etti. Adı geçen piyanist'in daha güvenli olabilmesi için konser programında küçük değişiklikler yaptık.

Şan resitali'mizin de yer aldığı, Kopenhag XI. Uluslararası Sahne Sanatları Müze - Kütüphaneleri Kongresi'nin kesin programı şöyle saptanmıştır :

8 Eylül Pazar

13.00 - 18.00	(Tiyatro Müzesi, Christiansborg Ridebane 18) de Delegelerin kayıt işlemi.
14.00 - 17.00	Rehberlik Komitesi'nin toplantısı. (Kraliyet Kütüphanesi, Arşiv Bölümünde) Slotsholmen.

9 Eylül Pazartesi

09.00 - 10.00	Delegelerin kayıt işlemi (Tiyatro Müzesi'nde)
10.00 - 12.00	Kongre'nin Açılışı ve Genel Kurul Toplantısı
Konuşmacılar :

— Per Pio. Uluslararası Sahne Sanatları Müze - Kütüphaneleri Danimarka Komitesi Başkanı.

- Danimarka Kültür Bakanı.
- Kopenhag Şehri Belediye Konseyi Başkanı.
- Uluslararası Tiyatro Enstitüsü Danimarka Merkezi Başkanı.
- André Veinstein, Uluslararası Sahne Sanatları Müze - Kütüphaneleri Bölümü Genel Başkanı.

Genel Kurul Toplantısı : I. Oturum

- André Veinstein : Yaşayan Tiyatro ve Dokümantasyon.
- Kund Hegermann + Lindencrone : Oh! Zaman, geçme dur — Kopenhag Tiyatroları'nın Kayıtları — Çeyrek Yüzyıldan beri Kraliyet Tiyatrosu'nun Arşivleri.

12.30

Öğle yemeği (Bakanlıklar Restoranı, Slotsholmsgade 12) de

14.30 - 16.30

Genel Kurul Toplantısı : II. Oturum

- C. Tindemans : Tiyatro afişleri. Bir işaretler ilmine yaklaşım.
- Alan Woods : Ohio Devlet Üniversitesi Tiyatro Araştırma Enstitüsü'nde temsil araştırması : Modern sahne eserleri için tarihi temsillerin yeniden canlandırılması.
- Nina Mintz : Bir tiyatro temsili muhtevası'nın yeniden canlandırılmasında müzelerin verdiği hizmetin önemi.

17.30

Kültür Bakanlığı'nın Resepsiyonu (Christiansborg Kapısı'nda).

20.00

Opera temsili (Sihirli Flüt).

10 Eylül Salı

10.00 - 12.30

Genel Kurul Toplantısı : III. Oturum

- Gecile Giteau : (SIBMAS) açısından görüşler : Görsel ve işitsel doküman'ın kullanılması için Dünya yüzünde yapılan çalışmalar hakkında düzenlenen bir bilanço'nun elemanları.
- Natalia Jilina : Halkın estetik eğitiminde ve sahne sanatlarını ilham etme olanakları açısından tiyatro kütüphanelerinin rolü.
12) de
- D. Hermann Bonnin Llins : Tiyatro pratiği ve teorisi - Ortak bir program.

- 12.30 Ögle yemeği (Bakanlıklar Restoranı, Slotsholmsgade 12) de
- 14.00 - 17.30 **Komisyon Toplantıları (Christiansborg Kapısı'nda)**
16.00 - 17.45 Temel Bibliyografya Komisyonu
- 18.00 Kopenhag Belediyesi Salonlarında Resepsiyon
- 20.00 Tiyatro temsili (Çorapsız aşk)

11 Eylül Cuma

- 10.00 - 12.30 **Genel Kurul Toplantısı : IV. Oturum**
— M. F. Christout : Sahne sanatları müze — kütüphanelerine girecek büyük koleksiyonların ortaya koyduğu sorunlar — Bağış yapanlarla kütüphaneciler arasındaki ilişkiler.
— Arno Paul : Dokümantasyon ve gösteri sanatları - Estetik muhteva analizlerinin bilmececi. (Kleist : Friedrich von Hamburg).
— Slobodan A. Jovanovic : Sırbistan'ın büyük kütüphanelerinde tiyatro dokümantasyonu.
- 12.30 Ögle yemeği (Bakanlıklar Restoranı, Slotsholmsgade 12) de
- 14.00 - 18.30 **Komisyon Toplantıları (Christiansborg Kapısı'nda)**
14.30 - 16.40 Dokümantasyon ve Eğitim - Tiyatro.
16.45 - 18.30 SIBMAS Komiteleri ve Millî Merkezler.
- 20.00 Tiyatro temsili (IV. Henri)

12 Eylül Perşembe

- 10.00 - 17.00 SIBMAS'ın Danimarka Merkezi tarafından, Ülkenin kuzey yarımadasında bulunan «Frederiksborg - Fredensborg ve Kronborg* Şatoları» na gidilmek üzere düzenlenen gezi. Hotel Hellebaek Coast'da öğle yemeği.
- 19.30 22.30 Tivoli (Vesterbrogade 3) de bulunan tanınmış Pantomim Tiyatrosu'nda, 19.45 - 20.15 arası bir Mim temsili ve 21.45 - 22.15 arası bir Bale gösterisi. Birinci gösteriden

* Kronborg Şatosu, Shakespeare'in Hamlet dramının geçtiği yer olarak anılır.

sonra, delegeler bu eski tiyatro'nun sahne gerisini ziyarette davet edilmiştir. Bale - master Niels Björn Larsen, Tiyatro ve sahne hakkında açıklamalarda bulunarak onu tanıttacaktır.

13 Eylül Cuma

- Nicola Savarese : İtalyan dram yazarları ve onların 15 - 17. yüzyıllarda verdikleri eserlerin katologlanmasıyla bibliyografik ve eleştirel araştırım.
- Ahmet Borcaklı : Şan Resitali - Antik İtalyan Aryaları ve Türk Halk Ezgileri Piyanoda : Jaap Hoepelman.
- Niels Björn Larsen : Danimarka Kraliyet Balesi'nin video kayıtları ve bu kayıtların gelecek temsiller bakımından önemi.

- 12.30 Öğle yemeği (Bakanlıklar Restoranı, Slotsholmagade 12) de
- 13.30 - 17.15 **Komiyon Toplantıları (Christiansborg Kapısı'nda)**
 13.30 - 15.00 SANDAŞ Komiyonu
 15.15 - 17.15 Temel Bibliyografya Komiyonu, Dokümantasyon ve Eğitim, Tiyatro Komiyonu.
- 17.45 - 23.15 İsveç'in Malmoe şehrine gitmek üzere vapurla hareket. Buluşma yeri : 17.30 da Havnegade 49
 Vapur ücretine seyr halinde yenecek akşam yemeği de dahildir.
- 20.00 Malmoe Tiyatrosu'nda temsil (Ballet Intime)

14 Eylül Cumartesi

- 10.00 - 12.30 **Kongre Kapanış Oturumu**
 Komite ve Milli Merkezler ile Komiyonlar'ın raporlarını tartışma, kararlar, gözümmler ve projeler.

20 ülkenin katıldığı Kopenhag 11. Uluslararası Sahne Sanatları Müze - Kütüphaneleri Kongresi'nin yukarıda açıklanan programı gözden geçirildiğinde, 13 bilimsel bildiri, 7 komiyon toplantısı, 1 konser, 5 ti-

yatro ve bale gösterisi, 1 gezi, 7 resepsiyon ve yemeğin yer aldığı görülecektir. Bu yüklü programın eksiksiz uygulanmasında.

- Danimarka Kültür İşleri Bakanlığı,
- Kopenhag Belediye Konseyi,
- Uluslararası Tiyatro Enstitüsü Danimarka Merkezi,
- Danimarka Tiyatro Müzesi,
- Danimarka Kraliyet Kütüphanesi'nin Organizasyona katılmalarının büyük yardımları olmuştur.

İki yıl ayrılıktan sonra tekrar çeşitli uluslardan ve ülkelerden gelen uzman kütüphaneci dostlar, müze konservatörleri, dokümanca, radyo ve televizyon realizatörleri, edebiyatçı ve aktörler ile buluşmak, yeni meslekdaşlarımızla tanışmak mutluluğuna erdim. Bu vesile ile ünlü meslek adamları ile samimi ilişkiler kurmak, sohbetlerimizde mesleki konuları tartışmak ve memleketlerimiz hakkında karşılıklı bilgi edinmek fırsatını bulduk.

Konserimiz, Genel Kurul'un toplandığı ve bildirilerin sunulduğu tartışıldığı Eski Kraliyet Tiyatrosu Salonu'nda, kongre ve hazır bulunan diğer konukların huzurunda yapılmıştır. Adı geçen Tiyatro 1766 yılında inşa edilmiş olup, pek çok ünlü sanatçı'nın sahnesinde yer aldığı tarihi bir yapıdır. Şimdi Danimarka Tiyatro Müzesi olarak ayrı bir değer taşımaktadır. Bu müze hakkında geniş bilgi aşağıdaki pragraflarda verilecektir.

Ancak bir tek prova yapabilmek fırsatını bularak, 13 Eylül 1974 Cuma günü saat 11 de dinleyicilerin karşısına çıktık. Konserimiz'in tanıtım yazısı, Kongre'ye masrafları kendisi tarafından karşılanarak ve yıllık iznini kullanarak katılan eşim Nihâl Borcaklı tarafından Fransızca olarak şöyle hazırlanmıştır :

«Sayın Konuklarımız, değerli Delegeler,

Uluslararası Sahne Sanatları ve Müze - Kütüphaneleri (SIBMAS)'ın bundan önceki toplantılarına katılan ve sizlerin eski dostu olan eşim tenor Ahmet Borcaklı, sizlere Piyanist Sayın Jaap Hoepelman'ın eşliğinde, Türkiye'de çok tanınmış müzisyenlerin armonize ettikleri Türk halk şarkılarını ve İtalyan aryalarını kapsayan bir konser sunacaktır. Sayın Jaap Hoepelman'a bu çetin görevi üzerlerine aldıklarından dolayı

bizler ve ayrıca sizler adına teşekkür ederim. Bu çetin görev diyorum, çünkü biçim müziğimiz Avrupa müziğinden çok farklıdır.

Elimizde konser'le ilgili program yoktur. Bunu hazırlamaya imkân ve zaman bulamadık. Ve müzik genellikle kelimelere ihtiyaç göstermez. Her zaman dendiği gibi, müzik milletlerin ortak dilidir. Fakat bu konuda önemli olan nokta şudur ki, Dünya'nın iki ucundan gelmiş, birbirlerini hiç tanımayan iki artist burada karşılaşıyorlar ve yeter derecede birlikte çalışma olanağı bile bulmadan bizlere bu güzel müziği sunuyorlar.

Biz öyle düşünüyoruz ki (SIBMAS)'ın bütün bu çalışmaları, Dünya dostluk ve barışına yardımcı olacaktır. Ve biz, o kadar yolu aşarak, bu gün burada bulunuyorsak, bu biraz bunun için... Veya pek çok bunun içindir...

Şimdi sizlere, resital'de yer alan eserlerin adlarını sunuyorum. Önce üç antik İtalyan aryası :

- Antonio Caldara'nın «La Costanza in amor» adlı pastoral dramından (SELVE AMICHE),
 - Francesco Durante'den bir yalvarış (VERGIN TUTTO AMOR),
 - Giovanni Bononcini'nin «Griselda» adlı operasından (PER LA GLORIA D'ADORARVI),
- Scn bölümde ise, Türk halk ezgileri dinleyeceksiniz.
- Eduard Zuckmayer'in armonilediği (HAPİSHANE ve KANARYAM) türküleri,
 - Edgar Manas'ın armonilediği bir halk dansı (HOY! NAR) adlı şarkılı bar,
 - Cengiz Tanç'ın armonilediği şarkılı oyun havası (AL MENDİLİ MENDİLİ) bu dans, canlı renkli mendillerle oynanır.
 - Son olarak, eşiksiz ve neşeli bir türkü (AY! OĞLAN TATAR MISIN ?).

Teşekkür ederim.»

Dinleyiciler tarafından Türk ezgileri büyük bir ilgi ve takdirle izlenmiştir. Konserden sonra da Türk eserleri ve sanatı hakkında bilgi isteyen meraklılara açıklamalarda bulunulmuştur.

Kongre'nin ve konserimiz'in yapıldığı Eski Kraliyet Tiyatrosu (Old Court Theatre), şimdiki Danimarka Tiyatro Müzesi'ni tanıtan bir çeviriyi sütunlarımıza aynen alıyorum.

«Kopenhag'da Eski Kraliyet Tiyatrosu (Old Court Theatre)

Danimarka Millî Tiyatrosu'nun, büyük Fransız tiyatrolarını model aldığı çok iyi bilinir. Holberg'in komedileri, Moliere'den ve Ünlü İtalyan tiyatrosundan esinlenmedir. Okadar ki, sahneye konuş bile Fransız kö-

Eski Kraliyet Tiyatrosu

kenlidir. Danimarka Tiyatrosu'nun kurucusu Jean Magnon'un oğlu ve aynı zamanda kralın tarihçisi René Magnon'un, Kraliyet Sarayı'nda, Molière'in bir çok piyeslerini oynattığı bir gerçektir.

Bunun aksine, 18. yüzyıl Fransız Kraliyet Tiyatrosu'nun kısmen de olsa, hâlâ yaşayabilmesi ve dramatik sanatın tarihi bir müze'ye sığabilmesi az görülmüştür. 1911 de Müze'nin kuruluş hazırlıklarına, başta Danimarkalı tiyatro tarihçisi, aktör ve tiyatro müdürü Karl Mantzius olduğu halde, başlandı. Danimarka Dramatik Sanatlar Müzesi, Avrupa'da ilk kurulanlar arasında gelenlerden biri olarak 1912 yılında kapılarını istifadeye açıyordu.

1922 de Holberg Sahnesi'nin ilk kuruluşundan ikiyüz yıl sonra, Lille Grønnegade sokağındaki tiyatro, Avrupanın kuzeyinde milli dilde temsiller veren ilk tiyatro ve tiyatro müzesi olarak tarihi bir dönüm noktasıydı. Tiyatro tarihçisi Robert Neiiendam, eski Christiansborg Kraliyet Tiyatrosunu korumayı başarıyor. Bir ömür boyu meydana getirdiği bir koleksiyonu binanın tarihi bir salonuna yerleştirmeyi gerçekleştiriyordu.

Tiyatro 1766 - 67 yıllarında Fransız mimarı Nicolas Henri Jardin'e Kral Christian VII tarafından inşa ettirildi. 30 Ocak 1967 tarihinde Kral Christian VII'nin 18. doğum yıldönümü vesilesiyle ilk defa perdelerini seyirciye açtı. Oynanan, Monsigny'nin librettosu üzerine yazılan Sedaine'in güldürü operası «Le Roi et le fermier» idi. Fransız trupları burada yedi yıl süresince, kraliyet ailesi ve Kopenhag burjuvaları için temsiller verdiler. Paris'te verilen temsiller hemen bir kaç ay sonra kapsadıkları bütün yenilikleri ile Fransız tiyatro trupları tarafından Kopenhag'da da tekrarlanıyordu. Yukarıda adı geçen seyirciler bu temsilleri ücretsiz olarak izlerlerdi.

Kral, tiyatro ile bizzat ilgilendi. Kendisi de Voltaire'in «Zaire» adlı piyesindeki Sultan Orosman rolünü oynadı. Diğer taraftan Philidor ve Monsigny, Gretry'nin müziği ile de Fransız Opera Komîği'nin tohumları ekiliyordu. Böylece geçen yüzyıllarda, Danimarka vodvillerini ve operetlerini millileştiren yeni bir tür ortaya çıkmış oldu.

Fransız trupları'nın tantanalı devri, 17 Ocak 1972 de, Kraliçe Carolin - Mathilde'nin, Kralın doktoru olan, sevgilisi Johan Friedrich Struensee ile, hem de bir maskeli balodan sonra tutuklanmaları ile son buldu. Fakat 1771 yılında yine Fransız olan Pierre Laurerent, Galeotti ve Antoine ile Auguste Bournonville'in yardımlarıyla, Kraliyet Tiyatrosu içinde bir dans okulu kuruldu. Bu kuruluş tam anlamıyla, Danimarka Balesi'nin kökenini oluşturacaktı. İşte bu okuldan, Danimarka Balesi'nin

nl artistleri yetiştiledir. Auguste Bournonville'in zarif aktristi Lucille Grahm bunlar arasında idi. Kendisi Romantik Devrin Dünya'ca tanınmış en ünlü balesini oldu.

Hans Christian Andersen de (Via dolorosa = Iştiraplı yol) adlı eserini Kraliyet Dans Okulu'na sundu. Bu onun için karşılıksız bir zevk idi. Bununla beraber Andersen, basılı olarak adını ilk defa 1821 yılında, Armida Balesi'nin programında görmek mutluluğuna erişti. Andersen'in adı bu temsilde Troll* partisini oynayan bir balerin olarak geçiyordu.

Kraliyet Tiyatrosu, aynı zamanda halkın anlıyacağı şekilde, pantomimlerin de oynandığı bir yer oldu. Bu oyunlar, İtalyan Giuseppe Garsorti ve İngiliz James Price tarafından bu Tiyatro'ya 1800 tarihlerinde sokuldu. Oyunlar bu gün hâlâ Tivoli Pantomim Tiyatrosunda, büyük geleneksel mim tiyatrosu'nun kalıntıları olarak yaşamaya devam etmektedir. Bu mim tiyatrosu, İngiltere tarafından da, Paris Fuvar Tiyatrosu'nun nl İtalo-Fransız Pantomimine kadar yükseltildi.

Kraliyet Tiyatrosu'nun seyirci salonu 1842 yılında, Louis 16 de Jardin biçiminden, Louis Philippe'in, burjuvazi şekline sokuldu. İşte bu zamanlarda, Danimarka Tiyatrosu, Bertal Thorvaldsen, Soren Kirkegaard, Adam Dehlenschlaeger, Auguste Bournonville ve bu isimlerden daha da nl Hans Christian Andersen ile altın çağını yaşadı. Yine bu Tiyatro'da Jenni Lind'in sesi Norma operasında dinlendi. İtalyan trupları Bellini'den başka özellikle Bossini'nin, Donizetti'nin ve genç Verdi'nin eserlerini bu sahnede oynadılar. Kirkegaard orada Don Giovanni'yi arijinal dilinde oynayarak değerlendirebiliyordu.

Kongens Nytorv meydanındaki Kraliyet Tiyatrosu ise, bu devirde en nl Danimarka aktristi Johanne Luise Heiberg'in büyük sanatçılığına armağan ediliyordu. Johanne Luise Heiberg, ağında yaşayan şair ve diğer sanatçılara da ilham kaynağı oldu. Htt Henrik Ibsen, onun için en ünlü şiirlerinden birini yazdı. Johanne Luise Heiberg de dans okulundan yetişmişti. Bütün diğer sanatçı arkadaşları gibi... Örneğin (1879 da Kraliyet Tiyatrosu, La Maison de Poupe'nin Nora'sı gibi) baş aktrist oldu. (1887 de Thtre du Casino da Strindberg(babası ile) ve (1889 yılında Mademoiselle Julie, Socit des Etudiant'ta) Dünyaca tanınmış birer baş artist oldular.

Müze aynı şekilde, Dünyaca nl Sarah Bernhard, Coqelin ve Anna Pavlova gibi sanatçıların verdikleri harikulde temsillerin hatıralarını, her köşesine sinmiş olarak saklamaktadır.

* Troll : İskandinav memleketlerindeki oyunlarda yer alan bir çeşit palyaço'dur.

Bu Kraliyet Tiyatrosu, Adalaide Ristori'nin temsillerinden sonra, 1881 yılında kapılarını kapadı. Ring de Vienne Tiyatrosu'nun bir temsili sırasında, dört yüz kişinin alevler içinde can verdiği bir yangın sonunda, Tiyatro'nun kesinlikle kapanmasına karar verildi. Bununla beraber Georg ve Eduard Brandes kardeşler, yıkılması gereken bu tiyatro'da 1914 yılında üç veda temsili verdiler. Çok şükür ki Tiyatro sonradan onarıldı. O, bugün tarihi bir koleksiyonun tümünü içinde saklıyor. Bu koleksiyonlarda doğal olarak, Danimarka'nın Dram sanatı yerini bulmuş oluyor.

Christiansborg Kraliyet Tiyatrosu'nda bu gün olağanüstü olan şey temsil salonu değildir. Burada, çeşitli devirlerin izlerinin bulunması ve bu zengin tarihin metalik levhalara kazanmış olması en önemli yönüdür.

Tiyatro'nun bizzat kendisi ise, Müzenin en güzel mücevheridir.

Robert Neiiendam - Çeviren : Nihâl Borcaklı

Sonuç :

Gerek konseri'mizin ve gerekse delegasyon olarak yaratmış olduğumuz olumlu etki dolayısıyla, Federasyon Başkanı André Veinstein, bizleri (SIBMAS)'ın sadık dostları olarak övmek nezaketiyle birlikte, Genel Kurul'un hislerine tercüman olarak, gelecek 12. Uluslararası Sahne Sanatları Müze - Kütüphaneleri Kongresi'nin, 1976 yılında Türkiye'de yapılması dilek ve teklifinde bulundu. Bizler de, kendisine teşekkür ederek, değerli (SIBMAS) üyelerini Türkiye'mizde görmek ve misafir etmekten dolayı mutluluk duyacağımızı, fakat yetkili makamlarımıza danışmadan, böyle bir va'd'de bulunamayacağımızı ifade ettik. Teklifi memleketimiz'e ulaştıracağımızı ve olumlu karşılanacağı ümidinde olduğumuzu söyledik. İleride bu hususta yazışma kararına vardık.

Sahne sanatları ile ilgili basılı dokümandan büyük bir kısmı, Millî Kütüphanemiz'de toplanmakla beraber, maalesef henüz bir Tiyatro Müzemiz yoktur. Çeşitli vesilelerle bulunduğum dış ülkelerde, Türkiye Tiyatro Müzeleri ve Kütüphaneleri hakkında bana yöneltilen sorular az değildir. Delegeler, bizde böyle kurumların olmayacağını düşünmeleri şöyle dursun, hangi tarihlerde açıldıklarını sormaktadırlar.

Katıldığım kongrelerin herbirinde Batının önemli Tiyatro Müzeleri ve Kütüphanelerini görmek fırsatını buldum. Onların, sanat hayatındaki katkılarını hayranlıkla izledim.

Bizde de, temsil sanatları'nın bütününe kapsayan böyle kurumların açılması en azından, Kültür Mirasımız'ın önemli bir bölümü'nün devamı bakımından çok gereklidir.

Bu günlerde adı geçen konu Milliyet Gazetesi'nin öncülüğü ile güncel bir önem kazanmıştır. Tanınmış sanat ve bilim adamlarımız bu vesileyle düşüncelerini açıklamışlardır. Tiyatro Müzesi, Belgelik ve Kütüphaneleri'ne duyulan özlemi belirtmişlerdir. Aynı zamanda bu işte çok geç kaldığı için yakılarak, eğer Tiyatro Müze - Kütüphaneleri'nin kurulmasına önyak olabilecek bir makam çıkarsa, ellerinden gelen her türlü yardımı esirgemiyeceklerini ifade etmişlerdir. Yaratılmış böyle bir ortamdan yararlanarak hemen Türk Tiyatro Müze - Kütüphaneleri ve Belgeliklerini kurma hazırlıklarına başlanmalıdır. Bu önemli kuruluşların açılışları vesilesiyle, 12. Uluslararası Sahne Sanatları Müze - Kütüphaneleri Kongresi'nin 1976 yılında Türkiye'de toplanması pek anlamlı ve yararlı olur.

Kongre üyelerine dağıtılmak üzere Kopenhag'a götürmeyi düşündüğümüz, fakat gerçekleştiremediğimiz, «Cumhuriyet Dönemi Türkiye Tiyatro Bibliyografyası» adlı eserimizden ancak bir kaç nüshayı Kongre Başkanlığına sunabildim. Bu Bibliyografyamız, bütün delegelerce incelenmiş ve takdirlerini belirtmelerine vesile olmuştur.

Kongre programı çerçevesinde adı geçen konular üzerinde yapılan bütün çalışmalarla ilgili detaylı raporlar, daha sonraki tarihlerde, basılı olarak, bütün ilgililere gönderilecektir.

Bu vesileyle, yine bana yüce bir görev yapma fırsatı veren, başta Millî Kütüphane Genel Müdürlüğü olmak üzere bütün ilgili ve yetkili Makamlara yürekten teşekkürlerimi arz ederim.